

Lâm Nghiệp đô thị và tiềm năng đóng góp vào phát triển bền vững

Phạm Thu Thủy

Thông điệp chính

- Mặc dù lâm nghiệp đô thị là một ngành quan trọng và có nhu cầu cao về nguồn nhân lực trên thế giới, ngành đào tạo và thị trường tại Việt Nam về lĩnh vực này còn hạn chế và chưa bắt kịp với xu thế toàn cầu
- Nguồn nhân lực được đào tạo với chuyên môn lâm nghiệp đô thị có thể làm việc trong 10 lĩnh vực: bảo tồn, y tế, ngân hàng và tài chính, giáo dục môi trường, phát triển cơ sở hạ tầng và bất động sản, phát triển nền tảng năng lượng xanh, kiến trúc cảnh quan, chính sách và luật pháp, truyền thông và nghiên cứu khoa học
- Các cơ quan quản lý nhà nước, các tổ chức phi chính phủ, các cơ quan báo chí và truyền thông, Doanh nghiệp và tập đoàn đầu tư, bệnh viện và cơ sở chữa bệnh, cơ sở giáo dục và đào tạo, Quỹ Ủy thác về môi trường, các viện và tổ chức nghiên cứu trong và ngoài nước đều có nhu cầu với nguồn nhân lực được đào tạo bài bản về lâm nghiệp đô thị
- Để bắt nhịp với xu thế toàn cầu và đáp ứng nhu cầu thị trường việc làm tiềm năng trong lĩnh vực lâm nghiệp đô thị trong tương lai, cần có sự chuyển mình về đầu tư chiến lược và nâng cao chất lượng của chương trình giảng dạy về lâm nghiệp đô thị tại Việt Nam

Tổng quan

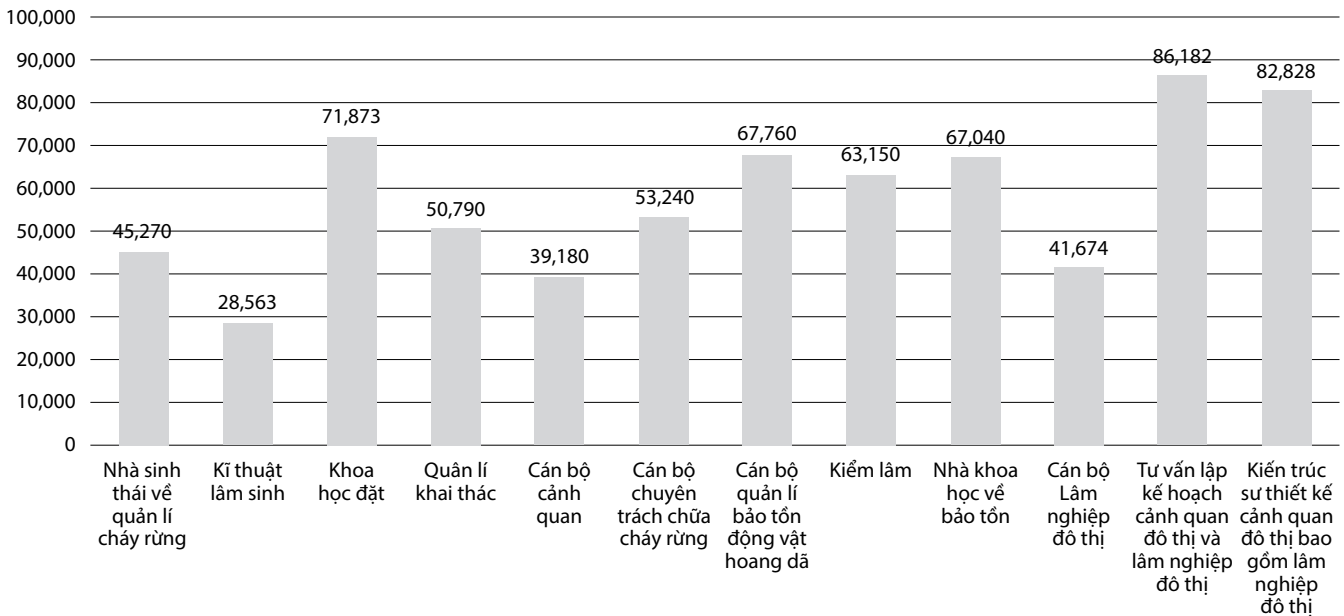
Ra đời từ thế kỷ thứ 13, lâm nghiệp đô thị trở thành một trong những ngành nghề quan trọng của Châu Âu và nhanh chóng lan rộng sang Hoa Kỳ trở thành một trào lưu xu thế mới trong phát triển kinh tế và bảo vệ môi trường. Với tốc độ toàn cầu và đô thị hóa, số lượng các đô thị lớn và người dân thành thị sẽ ngày càng ra tăng. Theo ước tính của OECD, vào năm 2050, 70% dân số trên thế giới sẽ sống ở thành thị và số đô thị lớn sẽ tăng nhanh chóng dẫn tới nhu cầu về cây xanh cần có trong thành phố để đảm bảo chỉ số xanh cần thiết cho sức khỏe của con người. Hệ sinh thái và nhu cầu lối sống xanh đòi hỏi thị trường việc làm và dịch vụ mới đi kèm, trong đó có lâm nghiệp đô thị. Cũng bởi lẽ đó mà thu nhập trung bình hàng năm của những người có bằng tốt nghiệp lâm nghiệp đô thị hay ứng dụng lâm nghiệp đô thị tại Mỹ rất cao, và cũng là lĩnh vực luôn thiếu người làm (Hình 1). Ngoài ra lâm nghiệp đô thị cũng đang là vấn đề được nhiều quốc gia Châu Á quan tâm, trong đó nổi bật là Nhật Bản, Hàn Quốc, Trung Quốc, và Thái Lan.

Các sinh viên khi xin học tại các nước Châu Á thường nghĩ rằng với bằng tốt nghiệp lâm nghiệp đô thị, họ chỉ có thể tìm kiếm cơ hội việc làm trong ngành lâm nghiệp. Tuy

nhiên, đó là một sai lầm bởi với tấm bằng lâm nghiệp đô thị, sinh viên có tiềm năng làm việc trong 10 ngành nghề trong và ngoài nước, và do vậy nên được xem xét là một lựa chọn chiến lược trong xác định nguồn thu và nghề nghiệp tương lai. Nhu cầu thực tế về lâm nghiệp đô thị cũng đòi hỏi sự chuyển mình trong phương thức giảng dạy và cách tiếp cận trong vấn đề này để kịp thời cung cấp nguồn nhân lực mà xã hội đang cần.

Các ngành nghề yêu cầu tấm bằng Đại học Lâm Nghiệp đô thị

Hình 2 thể hiện 10 ngành nghề cần nhân lực có chuyên môn Lâm nghiệp đô thị. Với sự phát triển kinh tế xã hội hiện nay, liên kết đa ngành trở thành yếu tố then chốt để thúc đẩy phát triển bền vững. Nguồn nhân lực với chuyên môn lâm nghiệp đô thị khi kết hợp trong các ngành nghề khác đã tạo ra giá trị gia tăng (ví dụ đối với ngành bất động sản) hay trở thành một thành tố không thể thiếu của các cơ quan quản lý nhà nước hay Doanh nghiệp khi phải thực hiện các đề án quy hoạch chỉ số xanh tại các thành phố lớn. Vai trò của lâm nghiệp đô thị trong sự phát triển trong từng ngành nghề sẽ được tóm tắt trong các phần dưới đây.

Hình 1. Mức lương trung bình/năm tại US (USD/năm)

Nguồn: Tác giả tự tổng hợp từ số liệu tuyển dụng việc làm liên quan đến ngành lâm nghiệp tại US

Ngành Bảo tồn. Hầu hết các thành phố đều có Thảo Cầm Viên với mục tiêu và lưu nâng cao nhận thức của công chúng về bảo vệ thiên nhiên cũng như nghiên cứu khả năng thích ứng của các loài cây bản địa trong môi trường đô thị, từ đó giúp các nhà hoạch định chính sách lựa chọn trồng các loài cây phù hợp. Ngoài ra, với thu nhập ngày càng cao, dân số thành thị có nhu cầu tuyển chọn và tham gia các hoạt động nhân giống và bảo tồn các loài cây quý hiếm trong khuôn khổ nhà nước cho phép. Nhu cầu về cắt tỉa cây xanh để đảm bảo sự phát triển bền vững cũng là một thị trường tiềm năng chưa được khai thác có hệ thống và đầy đủ. Đây là một môi trường làm việc rất cần nguồn nhân lực ổn định được đào tạo chuyên môn tốt về lâm nghiệp đô thị.

Y tế. Trước bối cảnh sức khỏe tinh thần của cư dân thành thị ngày càng suy giảm trước áp lực của các thành phố hiện đại, tại các thành phố lớn của Mỹ, Anh, Châu Âu, Nhật Bản và Hàn Quốc, các chương trình tắm rừng và vật lý trị liệu chữa bệnh trong rừng đã được tiến hành trong khoảng 30 năm trở lại đây và số lượng bệnh viện và cán bộ lâm nghiệp có chuyên môn với lâm nghiệp đô thị tăng lên nhanh chóng. Ngành y tế trên toàn cầu đã ghi nhận vật lý trị liệu bằng phương pháp tắm rừng và thư thái trong rừng đạt được kết quả và sự kết hợp giữa ngành y tế và lâm nghiệp, đặc biệt lâm nghiệp đô thị rất được coi trọng. Sinh viên tốt nghiệp được kì vọng sẽ có các kĩ năng lập kế hoạch xây dựng các bệnh viện chữa trị tâm lý với khoảng không gian cây rừng cần thiết, thiết kế lộ trình chữa trị bởi nhiều nước (e.g Hàn Quốc và Nhật Bản) cho rằng sự kết hợp giữa các loại cây rừng sẽ có hiệu quả chữa trị tâm lý khác nhau.

Hình 2. 10 ngành nghề yêu cầu nguồn nhân lực có chuyên môn về lâm nghiệp đô thị

Ngân hàng và tài chính. Trước những cam kết về bảo vệ môi trường, các ngân hàng và tổ chức tín dụng trong và ngoài nước đều xây dựng những quy định thẩm định trước khi đầu tư để đảm bảo các dự án đầu tư không gây ảnh hưởng tới môi trường, đồng thời yêu cầu các hạng mục yêu cầu nhà đầu tư nâng cao chỉ số xanh trong các dịch vụ mà họ

phát triển. Tại nhiều nước, rất nhiều ngân hàng và tổ chức tín dụng tài chính đã thuê các cán bộ lâm nghiệp đô thị với vai trò thẩm định các dự án xây dựng khu đô thị, khu sinh thái để đảm bảo các dự án vay vốn đầu tư đạt được các mục tiêu này.

Giáo dục. Các môn học về môi trường đang dần được đưa vào các chương trình giảng dạy từ cấp tiểu học tới đại học, sau đại học. Tuy nhiên, nguồn nhân lực với các giáo viên trong lĩnh vực môi trường rất hạn chế. Với nền tảng được giảng dạy về lâm nghiệp đô thị, nhiều sinh viên đã tham gia giảng dạy tại nhiều trường học cũng như các khóa học ngoại khóa về hướng đạo sinh hay bảo vệ môi trường. Ngoài ra, các chuyên gia về lâm nghiệp đô thị cũng có thể tổ chức các khóa học ngắn hạn cho các công ty hay Doanh nghiệp trong thành phố có nhu cầu áp dụng trồng và quản lý cây xanh đô thị hiệu quả, điều mà Mỹ đã áp dụng trong 2 thập kỉ qua.

Cơ sở hạ tầng/Bất động sản. Xu thế phát triển tại Việt Nam và trên toàn cầu cho thấy, các thành phố, khu đô thị hay bất động sản có trồng và sở hữu nhiều cây xanh có giá trị cao hơn rất nhiều lần so với các địa bàn khác không trồng cây xanh. Chính bởi vậy, nhiều nhà đầu tư bất động sản quy mô lớn dành rất nhiều nguồn lực để tìm kiếm và đào tạo nguồn nhân lực liên quan đến lâm nghiệp đô thị. Việc quy hoạch cảnh quan đô thị với việc nâng cao tỉ lệ và số lượng cây xanh cũng đang được các thành phố lớn trên toàn cầu nói chung và Việt Nam nói riêng đòi hỏi nguồn nhân lực về lâm nghiệp đô thị rất lớn. Tại Việt Nam, Đề án trồng 1 tỉ cây xanh 2021- 2025 được Thủ tướng phê duyệt cũng là đòn bẩy và động lực để nhiều cơ quan nhà nước và Doanh nghiệp hướng tới mở rộng lĩnh vực lâm nghiệp đô thị trong tương lai.

Năng lượng xanh. Một trong những lợi thế mà ngành lâm nghiệp đô thị đem lại đó là khả năng tính toán được mức phát thải và giảm phát thải dựa vào hệ thống kết hợp trồng cây lâm nghiệp tại đô thị, từ đó giúp các đô thị, các khu bất động sản và công ty giảm chi phí liên quan đến năng lượng và giảm phát thải.

Kiến trúc cảnh quan. Không chỉ có các Doanh nghiệp lớn, mà nhiều gia đình tại các đô thị cũng đang chuyển sang lối sống xanh và nhu cầu cảnh quan thiên nhiên trong các công trình xây dựng dân sinh và khách sạn. Các công ty kiến trúc thường xuyên tìm các chuyên gia về lâm nghiệp đô thị để kết hợp tạo ra các giải pháp không gian xanh đáp ứng nhu cầu của khách hàng. Đây cũng chính là cơ hội mà các sinh viên học ngành lâm nghiệp đô thị có thể nắm bắt.

Chính sách và luật pháp. Việc giải quyết và tranh chấp và tố tụng dân sự trên địa bàn thành phố liên quan đến cây xanh luôn cần có các chuyên gia về lâm nghiệp đô thị hỗ trợ. Cụ thể hơn, tại Mỹ, khi ra tòa giải quyết tranh chấp hoặc kiện tụng về vấn đề cây xanh đô thị, hoặc khi người dân phản đối các chính sách rời cây xanh thành phố ra nơi khác, chỉ có người đã được nhà nước cấp bằng lâm nghiệp đô thị mới được đại diện thân chủ thưa kiện. Ngoài ra, các cơ quan cảnh sát môi trường cũng tìm nguồn nhân lực, bao gồm, lâm nghiệp đô thị để hỗ trợ quá trình hành pháp.

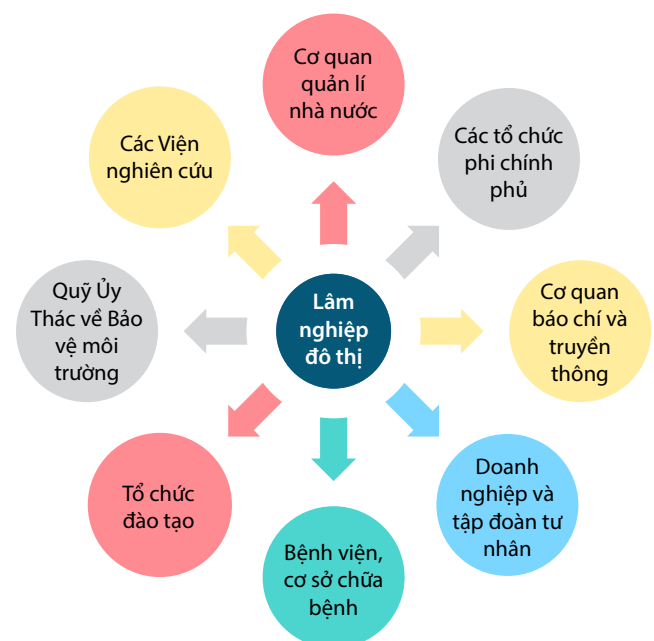
Báo chí và truyền thông. Rất nhiều nhà báo môi trường đang viết cho các hãng truyền thống lớn như BBC, National Geography xuất thân với tấm bằng tốt nghiệp lâm nghiệp nói chung và lâm nghiệp đô thị nói riêng. Đây cũng là một hướng đi nghề nghiệp mà nhiều sinh viên quốc tế học ngành lâm nghiệp theo đuổi.

Nghiên cứu khoa học. Với tấm bằng lâm nghiệp đô thị, sinh viên cũng có khả năng thi vào nhiều Viện nghiên cứu trong ngoài nước, không chỉ trong lĩnh vực lâm nghiệp mà còn các lĩnh vực khác như giao thông, lập quy hoạch không gian và quy hoạch đô thị.

Các đơn vị có nhu cầu tuyển dụng nguồn nhân lực có chuyên môn về Lâm nghiệp đô thị

Hình 3 trình bày tóm tắt các đơn vị tuyển dụng có nhu cầu tuyển dụng sinh viên tốt nghiệp ngành Lâm nghiệp đô thị dựa trên các rà soát báo cáo tuyển dụng và thực tế việc làm trong và ngoài nước.

Với sự phát triển của thế giới, tốc độ tăng trưởng của thành thị và nhu cầu về chỉ số sống xanh ngày càng cao, lâm nghiệp đô thị có tiềm năng đóng góp vào việc giải quyết các vấn đề xã hội, kinh tế và môi trường. Tuy nhiên, để đáp ứng nhu cầu của xã hội, cần có sự đổi mới và hoàn thiện chương trình giảng dạy về chuyên ngành lâm nghiệp xã hội trong các trường đại học, đặc biệt là tại các nước đang phát triển và nâng cao nhận thức của công chúng và các nhà hoạch định chính sách về vai trò và tiềm năng của lâm nghiệp đô thị.

Hình 3. Các đơn vị có nhu cầu tuyển dụng nguồn nhân lực có chuyên môn về Lâm nghiệp đô thị

Kết luận

Dù lâm nghiệp đô thị còn là đang là lĩnh vực mới tại Việt Nam, ngành nghề này đã, đang và sẽ là ưu tiên của nhiều quốc gia trên thế giới. Nhiều ngành nghề và nhiều các lĩnh vực kinh tế kĩ thuật đặc thù cần có sự đóng góp về kĩ thuật chuyên môn và nguồn nhân lực để giải quyết các vấn đề môi trường, xã hội và kinh tế cấp thiết của xã hội. Nhìn nhận đúng và đủ về vai trò và giá trị của lâm nghiệp đô thị, đổi mới phương thức đào tạo gắn liền với nhu cầu của xã hội và chính sách tài chính và khung pháp lí thúc đẩy sự

phát triển của lâm nghiệp đô thị sẽ giúp ngành nghề này tối ưu hóa được tiềm năng và tác động tích cực đối với phát triển bền vững.

Lời cảm ơn

Chúng tôi xin cảm ơn các nhà tài trợ đã hỗ trợ nghiên cứu này, bao gồm Cơ quan Phát triển Hoa Kỳ (USAID) và Chương trình Nghiên cứu CGIAR về Rừng, Cây xanh và Nông lâm kết hợp (CRP-FTA).

RESEARCH
PROGRAM ON
Forests, Trees and
Agroforestry

Chương trình nghiên cứu CGIAR về Rừng, Cây và Nông lâm kết hợp (FTA) là chương trình nghiên cứu phát triển lớn nhất trên toàn cầu nhằm nâng cao vai trò của rừng, cây, và nông lâm kết hợp trong phát triển bền vững, đảm bảo an ninh lương thực và thích ứng và giảm thiểu biến đổi khí hậu. CIFOR điều phối FTA và hợp tác với ICRAF, Liên minh đa dạng sinh học quốc tế, CIAT, CATIE, CIRAD, INBAR và TBI.

Các nghiên cứu của FTA cũng nhận được sự tài trợ của Quỹ Ủy thác CGIAR: cgiar.org/funders/

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

cifor.org

forestsnews.cifor.org

Tổ chức Nghiên cứu Lâm nghiệp Quốc tế (CIFOR)

CIFOR thúc đẩy sự phồn vinh của nhân loại, cải thiện bảo vệ môi trường và thúc đẩy sự bình đẳng thông qua tiến hành các nghiên cứu sáng tạo, nâng cao năng lực của các bên đối tác, tích cực tham gia đối thoại với các bên liên quan để hỗ trợ định hình chính sách và thực tiễn tác động tới rừng và con người. CIFOR là tổ chức nghiên cứu thuộc liên minh CGIAR và chủ trì các chương trình nghiên cứu của CGIAR về Rừng, Cây gỗ và Nông lâm kết hợp (FTA). Trụ sở chính của CIFOR đặt tại Bogor, Indonesia và các văn phòng của CIFOR có mặt tại Nairobi, Kenya; Yaounde, Cameroon; Lima, Peru và Bonn, Germany.

